

Werkvormen voor het werken aan een schoolbrede visie op de eindtermen 'Opvoeden tot burgerzin'

1. Stellingenspel, gevolgd door het formuleren van een consensus-standpunt

In het lokaal worden (bij voorkeur door het ophangen van bordjes met de aanduiding 'akkoord' en 'niet akkoord' 2 plaatsen aangeduid, diametraal tegenover elkaar, overeenkomstig de antwoordmogelijkheden 'akkoord' en 'niet akkoord' bij de stellingen. Tussen beide plaatsen moet voldoende ruimte beschikbaar zijn opdat de deelnemers een plaats kunnen innemen, bij een van beide antwoordmogelijkheden, of eventueel daar tussenin, daarbij aangevend in welke mate hun antwoord zich eerder bij 'akkoord' of bij 'niet akkoord' situeert. De stellingen worden één voor één voorgelezen. De deelnemers krijgen even tijd om over hun antwoord na te denken en nemen dan allen tegelijk op het aangegeven teken hun plaats in. Na de keuze wordt telkens aan iemand uit elk 'kamp' gevraagd waarom hij/zij deze mening erop nahoudt. De anderen krijgen de kans om dit aan te vullen. Daarna wordt gevraagd dat elk 'kamp' nog probeert de andere kant te overtuigen. Ook wie een genuanceerder positie heeft ingenomen wordt om verduidelijking gevraagd.

N.B. Indien er onvoldoende plaats is om dergelijke activiteit uit te voeren, kan ook met kaartjes van drie verschillende kleuren gewerkt worden (rood=niet akkoord, groen=akkoord, wit=ik twijfel). De deelnemers moeten dan na elke stelling een kaartje opsteken.

Mogelijke stellingen

De stellingen hieronder zijn suggesties, aan te passen aan de omstandigheden en tegenstellingen binnen je school; om in een stellingenspel goed te werken dient een stelling bij voorkeur min of meer controversieel te zijn, zodat er een discussie ontstaat; het kan dus aangewezen zijn discussiepunten die in je school leven in stellingen aan bod te laten komen.

Stelling 1: Opvoeden tot burgerschap, daar moeten we met de school echt werk van maken! (in tegenstelling tot: laat ons ervoor zorgen dat we op papier in orde zijn, zodat de doorlichting tevreden is).

Stelling 2: Opvoeden tot burgerschap, dat is vooral leren de wetten en reglementen van de samenleving te respecteren (in tegenstelling tot: de leerlingen opvoeden tot kritische burgers, die voor hun standpunt kunnen en durven uitkomen).

Stelling 3: Hoe we opvoeden tot burgerschap, daar moeten we de ouders niet proberen bij te betrekken, dat moeten we met leerkrachten en directie beslissen.

Stelling 4: Hoe we opvoeden tot burgerschap, daar moeten we de ouders niet proberen bij te betrekken, dat moeten we met leerkrachten en directie beslissen.

Stelling 5: Opvoeden tot burgerschap, dat is ook een kwestie van onze leerlingen de kans te geven invloed uit te oefenen op de gang van zaken in onze school (in tegenstelling tot: dat is vooral een kwestie van lessen en projecten).

Stelling 6: Opvoeden tot burgerschap moet zich concentreren op het burgerschap van Vlaanderen en België (in tegenstelling tot: wereldburgerschap).

Stelling 7: Opvoeden tot burgerschap moeten we vooral integreren in de gewone lessen en schoolactiviteiten (in tegenstelling tot: vooral via een projectdag of dgl. verwezenlijken).

Stelling 8: Opvoeden tot burgerschap, daarbij zijn de mensenrechten een centraal thema (in tegenstelling tot: daarbij moeten mensenrechten niet teveel aandacht krijgen).

Na het stellingenspel worden kleine groepjes (4 à 5 personen) gevormd die als opdracht krijgen in één zin onder de vorm van een stelling weer te geven wat de consensus binnen de groep is over elk van de stellingen die in het stellingenspel aan bod kwamen, en dit op een invulblad te noteren. Tenzij er geen consensus kan bereikt worden: in dat geval wordt gevraagd 2 verschillende standpunten uit te schrijven, en daarbij aan te geven door hoeveel personen uit de groep die elk worden ondersteund. De groepjes krijgen ook de

kans bijkomende consensusteksten te schrijven, over onderwerpen die buiten de eigenlijke onderwerpen van de stellingen liggen maar die zij belangrijk vinden.
Suggestie ivm de samenstelling van de groepjes: stel groepjes samen op basis van willekeur (gebruik bijvoorbeeld de kaarten van een dooreen geschud kaartspel) eerder dan de groepjes zich spontaan te laten vormen.

Consensusteksten van groep (namen van leden van de groep)

Betreffende stelling 1 'Opvoeden tot burgerschap, daar moeten we met de school echt werk van maken!':

Betreffende stelling 2 'Opvoeden tot burgerschap, dat is vooral leren de wetten en reglementen van de samenleving te respecteren'

Enz.

Bijkomende consensusteksten:

2. Prioriteitenbepaling 'funderende doelstellingen'

Aan groepjes van 3 à 4 leerkrachten wordt gevraagd in het totaal 10 punten toe te kennen aan de 14 funderende doelstellingen zoals ze in de eindtermen burgerzin 2e en 3e graad zijn opgenomen. Aan de afzonderlijke doelstellingen die ze belangrijker vinden dan andere mogen ze één punt toekennen, aan drie ervan 2 punten. Voor dat laatste bespreken ze ook waarom ze dat doen.

De groepjes brengen dan één voor één hun punten aan op een grote scorelijst (zie model bijgevoegd), waarop de doelstellingen alfabetisch genoteerd zijn. Daarbij geven ze aan waarom ze aan bepaalde stellingen 2 punten hebben toegekend. De totaalscores worden berekend, en de zo aangeduide prioriteiten worden bekeken en eventueel verder uitgediscussieerd.

(te kopiëren of uit te printen op licht karton, en uit te knippen tot kaartjes)

Inzicht verwerven in de samenstelling en de werking van samenlevingsvormen, bestuursvormen en media.	Inzien dat de probleemgevoeligheid van de betrokkenen bij het besluitvormingsproces invloed heeft op het oplossen van het probleem.	Inzien dat elk beleid moet rekening houden met beschikbare middelen, waaronder financiële.
Inzien dat de overheid een herverdelende opdracht heeft in verband met de rijkdom van de gemeenschap.	Inzien dat er een interactie bestaat tussen het individu en de gemeenschap in verband met dienstverlening en cultuuroverdracht.	Inzien dat de opinievorming in belangrijke mate via de informatiekanaalen en het mediagebeuren verloopt.
Informatie kunnen selecteren om een beter en dieper inzicht in problemen van het menselijk samenleven te verkrijgen.	Een eigen genuanceerde en gemotiveerde mening kunnen verwoorden over toestanden in de samenleving en voorstellen die ter zake worden gedaan.	Democratische besluitvormingsprocedures kunnen hanteren en beslissingen in de praktijk kunnen omzetten.
De democratische basiswaarden aanvoelen en ze in de praktijk onderkennen en beleven.	Op basis van de beginselen van de burgerlijke, politieke, sociale, economische en culturele rechten van de mens maatschappelijk engagement opnemen en zich persoonlijk inzetten.	Op basis van verworven inzichten en informatie een kritische houding aannemen ten overstaan van eigen en andermans mening en ten overstaan van informatie van meer algemene aard.
Bereid zijn respect op te brengen voor instellingen en procedures die wezenlijk zijn voor de democratie, gekoppeld aan een kritische houding ten aanzien van beleid en beleidsresultaten.	Bereid zijn respect op te brengen voor de opinies, argumenten en de waardigheid van anderen in de multiculturele samenleving en in het pluralistisch debat.	

Scoretabel

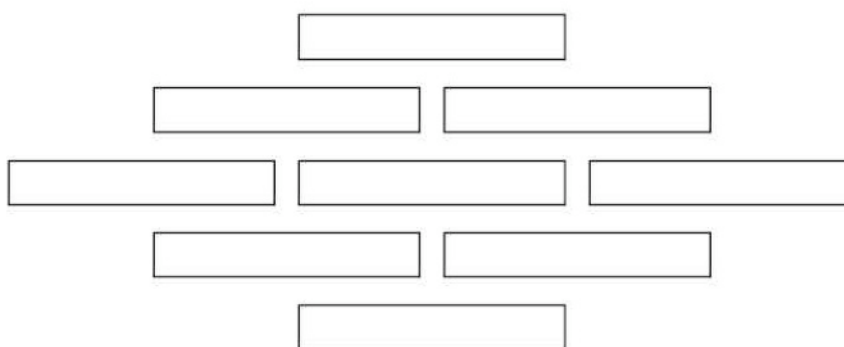
Bereid zijn respect op te brengen voor de opinies, argumenten en de waardigheid van anderen in de multiculturele samenleving en in het pluralistisch debat.	
Bereid zijn respect op te brengen voor instellingen en procedures die wezenlijk zijn voor de democratie, gekoppeld aan een kritische houding ten aanzien van beleid en beleidsresultaten.	
De democratische basiswaarden aanvoelen en ze in de praktijk onderkennen en beleven.	
Democratische besluitvormingsprocedures kunnen hanteren en beslissingen in de praktijk kunnen omzetten.	
Een eigen genuanceerde en gemotiveerde mening kunnen verwoorden over toestanden in de samenleving en voorstellen die ter zake worden gedaan.	
Informatie kunnen selecteren om een beter en dieper inzicht in problemen van het menselijk samenleven te verkrijgen.	
Inzicht verwerven in de samenstelling en de werking van samenlevingsvormen, bestuursvormen en media.	
Inzien dat de opinievorming in belangrijke mate via de informatiekkanalen en het mediagebeuren verloopt.	
Inzien dat de overheid een herverdelende opdracht heeft in verband met de rijkdom van de gemeenschap.	
Inzien dat de probleemgevoeligheid van de betrokkenen bij het besluitvormingsproces invloed heeft op het oplossen van het probleem.	
Inzien dat elk beleid moet rekening houden met beschikbare middelen, waaronder financiële.	
Inzien dat er een interactie bestaat tussen het individu en de gemeenschap in verband met dienstverlening en cultuuroverdracht.	
Op basis van de beginselen van de burgerlijke, politieke, sociale, economische en culturele rechten van de mens maatschappelijk engagement opnemen en zich persoonlijk inzetten.	
Op basis van verworven inzichten en informatie een kritische houding aannemen ten overstaan van eigen en andermans mening en ten overstaan van informatie van meer algemene aard.	

3. Prioriteitenbepaling inzake de schooldoelstellingen van 'Opvoeden tot burgerzin'

Bij diamantrangschikking bespreken de deelnemers, in groepjes van 3 of 4, welke van een opgegeven reeks van 9 uitspraken voor hen de belangrijkste uitspraak is, welke de twee volgende belangrijkste zijn, welke drie uitspraken van middelmatig belang zijn, enz. (diamantrangschikking, zie figuur). Als variatie op het rangschikken kan je 8 uitspraken geven, en één kaart openlaten die ze zelf moeten invullen. (Maak uw selectie van 8 of 9 uitspraken uit de onderstaande reeks.)

Nadien brengen de groepjes één voor één hun score aan op een grote (alfabetisch gerangschikte) scorelijst (zie bijgevoegd model; cijfer 5 voor de hoogste prioriteit, 4 voor het tweede niveau,... tot en met 1) en geven toelichting daarbij. Op het einde worden alle scores per item samengeteld, en het totaalbeeld bekeken.

Diamantrangschikking

(te kopiëren of uit te printen op licht karton, en uit te knippen tot kaartjes)

<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>zorgen dat onze school ten overstaan van de <u>inspectie</u> in orde is met de eindtermen.</p>	<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>onze leerlingen doen inzien dat onze samenleving slechts kan functioneren als iedereen de <u>regels</u> ervan <u>respecteert</u>.</p>	<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>onze leerlingen gevoelig maken voor <u>andere waarden</u> als respect voor <u>verscheidenheid</u>, <u>solidariteit</u> met de zwakkeren,...</p>
<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>onze leerlingen stimuleren om een <u>eigen bijdrage</u> te <u>leveren</u> aan de uitdagingen van onze samenleving.</p>	<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>onze leerlingen <u>respect</u> bijbrengen voor de politieke <u>instellingen</u> van België en van de Vlaamse Gemeenschap.</p>	<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>onze leerlingen stimuleren om <u>kritisch</u> en zelfkritisch <u>na te denken</u> over de uitdagingen van onze samenleving.</p>

<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>de kennis, bij onze leerlingen, van instellingen en <u>besluitvorming-processen</u> in België en in de Vlaamse Gemeenschap vergroten.</p>	<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>leerlingen de <u>vaardigheden</u> bijbrengen om deel te nemen aan (democratische) <u>besluitvorming-processen</u>.</p>	<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>de kans verminderen dat <u>anti-democratische houdingen</u> en opinies bij onze leerlingen wortel schieten.</p>
<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>opvoeden tot <u>wereldburgerschap</u>.</p>	<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>de <u>interesse</u>, bij onze leerlingen, voor de politiek aanscherpen.</p>	<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>de waarden en normen van de <u>mensenrechten</u> aan onze leerlingen leren kennen en waarderen.</p>
<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>het <u>profiel</u> en de bekendheid van onze school verbeteren.</p>	<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>de leerlingen voorbereiden op het uitbrengen van hun stem bij <u>verkiezingen</u>.</p>	<p>(Met 'opvoeden tot burgerzin' willen wij...)</p> <p>..... </p>

Scoretabel

de interesse, bij onze leerlingen, voor de politiek aanscherpen.	
de kans verminderen dat antidemocratische houdingen en opinies bij onze leerlingen wortel schieten.	
de kennis, bij onze leerlingen, van instellingen en besluitvormingsprocessen in België en in de Vlaamse Gemeenschap vergroten.	
de leerlingen voorbereiden op het uitbrengen van hun stem bij verkiezingen.	
de waarden en normen van de mensenrechten aan onze leerlingen leren kennen en waarderen.	
het profiel en de bekendheid van onze school verbeteren.	
leerlingen de vaardigheden bijbrengen om deel te nemen aan (democratische) besluitvormingsprocessen.	
onze leerlingen doen inzien dat onze samenleving slechts kan functioneren als iedereen de regels ervan respecteert.	
onze leerlingen gevoelig maken voor andere waarden als respect voor verscheidenheid, solidariteit met de zwakkeren,...	
onze leerlingen respect bijbrengen voor de politieke instellingen van België en van de Vlaamse Gemeenschap.	
onze leerlingen stimuleren om een eigen bijdrage te leveren aan de uitdagingen van onze samenleving.	
onze leerlingen stimuleren om kritisch en zelfkritisch na te denken over de uitdagingen van onze samenleving.	
opvoeden tot wereldburgerschap.	
zorgen dat onze school ten overstaan van de inspectie in orde is met de eindtermen.	
.....	